

«ΑΙΘΗΚΟΣ-Δημιουργία Μηχανισμού Υποστήριξης για την Ανάπτυξη & Προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε Πληθυσμούς Ορεινών Περιοχών»

ΗΜΕΡΙΔΑ - ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

«Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα σε Ορεινές Περιοχές»

Κυριακή 5 Ιουνίου 2016 ΠΥΛΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

**Γυναικείοι αγροτικοί συνεταιρισμοί :
προκλήσεις - ευκαιρίες - αποτελεσματική
προβολή**

**Dr. Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήμα Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Email: randreop@for.auth.gr**

Συνεταιρισμοί

Ο συνεταιριστικός θεσμός αποτελεί μια παγκόσμια κοινωνική οικονομική δραστηριότητα και μορφή κοινωνικής επιχειρηματικότητας

Συνδυάζεται η **οικονομική αποτελεσματικότητα** με την **κοινωνική ευαισθησία**, αποτελώντας έτσι ένα «οικονομικό σύστημα με κοινωνικό περιεχόμενο».

Η σύγχρονη μορφή συνεταιρισμών έχει τις ρίζες της στα μέσα του 19ου αιώνα, όταν η βιομηχανική επανάσταση έφερε πλούτη στους ιδιοκτήτες των μέσων παραγωγής και αθλιότητα σε όσους στήριζαν την επιβίωση στην εργασία τους.

Οι γυναικείοι αγροτικοί συνεταιρισμοί στην Ελλάδα

Ένας γυναικείος αγροτικός συνεταιρισμός αποτελεί παραδειγμα κοινωνικής επιχειρηματικότητας και επιχείρηση συλλογικού χαρακτήρα

Σύμφωνα με το νόμο «Αλέξανδρος Παπαναστασίου»

αποτελεί «αυτόνομη ένωση προσώπων, η οποία συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών αναγκών και στόχων, μέσα από μια συνιδιόκτητη και δημοκρατικά διοικούμενη επιχείρηση»

International Day of Co-operatives
Journée Internationale des Coopératives
Día Internacional de las Cooperativas
2010

- Ο θεσμός εμφανίστηκε το 1950, μετά την ίδρυση της Υπηρεσίας Γεωργικών Εφαρμογών και του Τμήματος Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας στο Υπουργείο Γεωργίας
- Στόχος ήταν η εκπαίδευση των γυναικών τη υπαίθρου σε θέματα **οικιακής οικονομίας** για την αναβάθμιση της κοινωνικής θέσης της γυναίκας στην ύπαιθρο.
- ίδρυση 10 συνεταιρισμών, χωρίς μεγάλη επιτυχία.

1980-1990

Η ιδέα της υποστήριξης του γυναικείου συνεργατισμού επανήλθε δυναμικά και αναπτύχθηκαν πολλοί γυναικείοι συνεταιρισμοί .

Οι λόγοι ήταν

- χρηματοδότηση από τότε ΕΟΚ (ΕΕ)
- εργασιακή κρίση αστικών κέντρων της χώρας,
- η συνεχής ερήμωση των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών της υπαίθρου,
- το διαφοροποιημένο πολιτισμικά κλίμα της παγκοσμιοποιούμενης οικονομίας,
- ο στόχος της κοινωνικής και οικονομικής σύγκλισης των περιφερειών, κ.ά.

Αξιοποιήθηκαν κοινοτικά κονδύλια για τη στήριξη απομακρυσμένων περιοχών της υπαίθρου με χαμηλούς κοινωνικοοικονομικούς δείκτες

- **Η Γενική Γραμματεία Ισότητας**, δυναμικά συνέβαλε στην προώθηση των γυναικείων συνεταιρισμων
- νομική ενημέρωση των γυναικών μελών,
- συμμετοχή στη διαμόρφωση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, επιμόρφωσης και επιδότησης αυτών,
- συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς (Υπουργείο Εργασίας, ΟΑΕΔ, κ.ά.)

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Ο πρώτος γυναικείος συνεταιρισμός στη Ελλάδα

Στη Μαγνησία η ιστορία των γυναικείων συνεταιρισμών ξεκίνησε το 1993, από το Πήλιο και τη Ζαγορά.

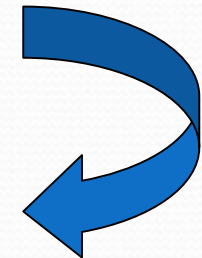
Στη Ζαγορά ιδρύθηκε ο πρώτος Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός από 50 γυναίκες, που θέλησαν να αξιοποιήσουν τις παραδόσεις τους και να προσφέρουν υπηρεσίες, όχι στεγνά τουριστικές, αλλά δουλειά με κέφι, μεράκι και ποιότητα.

Πολλή δουλειά λοιπόν, φαντασία, μεράκι, γυναικεία μυαλά σε εγρήγορση, δίνουν εξαιρετικά αποτελέσματα.

Τοπικό συγκριτικό πλεονέκτημα και τοπικά προϊόντα

Ένας από τους βασικούς άξονες τοπικής ανάπτυξης είναι

- το **τοπικό συγκριτικό πλεονέκτημα** μιας περιοχής
- τα **τοπικά εμπορικά ή/και παραδοσιακά προϊόντα**, και
- η καταγραφή και προβολή τους με την αξιοποίηση του **Διαδικτυου, των μέσων κοινωνικής δικτυωσης κλπ**

Νομικό καθεστώς

Η λειτουργία τους βασίζεται στο νόμο περί Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, ενώ λίγοι διέπονται από το καθεστώς των αστικών συνεταιρισμών.

ο αστικός συνεταιρισμός στις περισσότερες περιπτώσεις επιλεγόταν είτε λόγω έλλειψης ενημέρωσης των γυναικών, είτε εξαιτίας των χρονοβόρων διαδικασιών για τη σύσταση ενός αγροτικού συνεταιρισμού.

Με τον Ν.2810/2000, η διαδικασία απλουστεύθηκε και οι γυναικείοι συνεταιρισμοί εξομοιώθηκαν με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, ενώ περιορίστηκε ο αριθμός των μελών από 20 σε 7.

Παράλληλα, υιοθετήθηκαν φορολογικά κίνητρα, όπως υποστήριξη από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και την ΠΑΣΕΓΕΣ, προσφορά προγραμμάτων κατάρτισης, συμβουλευτικές υπηρεσίες σε νομικά και λογιστικά θέματα, κ.ά.

Σήμερα

Το 2000, δραστηριοποιούνταν 90 αγροτικοί συνεταιρισμοί γυναικών στην ελληνική ύπαιθρο,

Σήμερα, 2016, ξεπερνούν τους 170, όπου 159 δραστηριοποιούνται κυρίως στη μεταποίηση τοπικών αγροτικών προϊόντων και υπηρεσιών εστίασης, προσφέροντας ευρεία σειρά προϊόντων διατροφής.

Οι υπόλοιποι γυναικείοι αγροτικοί συνεταιρισμοί ασχολούνται αποκλειστικά με την παραγωγή ειδών οικοτεχνίας/χειροτεχνίας ή την προσφορά υπηρεσιών αγροτουρισμού (καταλύματα).

Συνεταιρισμοί, ευκαιρία για ανάπτυξη....

Σήμερα, εξαιτίας της κρίσης που πλήττει την ευρωπαϊκή οικονομία, εμφανίζεται μια ευρείας κλίμακας αναδιάρθρωση.

Αναζητούμε στρατηγικές με κοινωνική ευαισθησία, ώστε

-να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι συνέπειες της κρίσης,

-να αυξηθεί η απασχόληση και

-να οργανωθεί η κοινωνική ευημερία των πολιτών με την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της τοπικής ανάπτυξης.

Ποιότητα και πολιτισμός

Οι γυναίκες, αξιοποιώντας τα αγνά και ποιοτικά προϊόντα της ελληνικής γης, ξαναζωντανεύουν τον υπέροχο **διατροφικό πολιτισμό** που κληρονόμησαν και με παραδοσιακούς τρόπους παράγουν τρόφιμα υψηλής θρεπτικής αξίας, ασφαλή και υγιεινά.

Αναβιώνουν την **τοπική πολιτιστική παράδοση** και προωθούν στην αγορά χειροτεχνήματα μοναδικά σε χρώματα και αισθητική, προσαρμόζοντας παραδοσιακά σχέδια σε σύγχρονες κατασκευές οικοτεχνίας – χειροτεχνίας και χρησιμοποιώντας υλικά απλά.

Γυναικείοι Αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί

Οι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών καταλύματος σε τουρίστες-επισκέπτες (15%).

Οι περισσότεροι γυναικείοι συνεταιρισμοί επεξεργάζονται, παράγουν και διαθέτουν τοπικά προϊόντα διατροφής, από μεταποίηση γεωργικών προϊόντων.

«Αγροβιοτεχνικοί–οικοτεχνικοί»

Υπερτερούν οι αγροβιοτεχνικοί/οικοτεχνικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι

-αξιοποιούν τοπικά γεωργικά προϊόντα που τα μεταποιούν σε προϊόντα τοπικής γαστρονομίας (ζυμαρικά, γλυκά & μαρμελάδες, ηδύποτα, , κ.ά.),

-παράγουν χειροτεχνήματα και είδη λαϊκής τέχνης (πλεκτά, υφαντά, κεντήματα, παραδοσιακές στολές κ.ά.),

-ασχολούνται με τη συλλογή, αποξήρανση και το εμπόριο αρωματικών φυτών και βοτάνων (τσάι, ρίγανη, κ.λπ).

Η ένταξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας στον σχεδιασμό της τοπικής ανάπτυξης

Στόχος είναι η ενδυνάμωση της υπαίθρου με κίνητρα ενίσχυσης της **γυναικείας επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα** για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

ΣΗΜΕΡΑ στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, με το θεσμικό πλαίσιο που βρίσκεται στο στάδιο της **διαβούλευσης**, θα δίνεται η δυνατότητα να δημιουργηθούν γυναικείες αγροτικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, χωρίς να απαιτείται το αρχικό κεφάλαιο των 10.000 € που ήταν έως σήμερα αναγκαίο, και με ολιγάριθμα μέλη, ακόμα και 7-10 ατόμων, ενώ εκείνο στο οποίο θα δοθεί βαρύτητα στην επιδότηση είναι η **καινοτομία στην επιχειρηματική ιδέα**.

Επαγγελματική ταυτότητα και ευκαιρίες ισότητας...

Η γυναίκα, ως εργατική δύναμη στην αγροτική παραγωγή ανακαλύπτει μια νέα **επαγγελματική ταυτότητα** στις παράλληλες γεωργικές επιχειρήσεις.

Η γυναικεία πολύ-απασχόληση και διαφοροποιούμενη επιχειρηματικότητα αναδεικνύεται σε πολύτιμο παράγοντα διεύρυνσης της παραγωγικής βάσης της εκμετάλλευσης, παράλληλα με την **προώθηση των ευκαιριών ισότητας**.

Γυναικείοι συνεταιρισμοί

Οι Γυναικείοι Συνεταιρισμοί αποτελούν ένα σημαντικό οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό θεσμό επειδή

- προάγουν την ανάπτυξη της **συλλογικής δράσης** των γυναικών,
- συμβάλλουν ουσιαστικά στην **αξιοποίηση των τοπικών πόρων**,
- Αναδεικνύουν ΠΟΠ επώνυμα προϊόντα τοπικής ταυτότητας
- προσφέρουν **συμπληρωματικό εισόδημα** στην αγροτική οικογένεια,
- διατηρούν τις **διαχρονικές ποιοτικές ελληνικές διατροφικές συνήθειες**,
- διατηρούν και προβάλλουν την **πολιτιστική κληρονομιά** και
- δημιουργούν συνθήκες **συγκράτησης του πληθυσμού** στις εστίες του & **νέες θέσεις εργασίας**.

Πλεονεκτήματα γυναικείου συνεταιρισμού 1/3

Τα πλεονεκτήματα του γυναικείου αγροτικού συνεταιρισμού σε:

- ατομικό και οικογενειακό επίπεδο,
και
- επίπεδο τοπικής κοινωνίας

Πλεονεκτήματα γυναικείου συνεταιρισμού 2/3

Ατομικό /οικογενειακό επίπεδο

- ευέλικτη απασχόληση στον τόπο κατοικίας,
- εργασιακή διέξοδο σε περιοχές με προβληματική αγορά εργασίας
- Παράλληλη φροντίδα παιδιών, ηλικιωμένων, κ.ά
- Συνεισφορά στον οικογενειακό προϋπολογισμό,
- διαδικασία για κοινωνική αναβάθμιση της γυναίκας.
- Αίσθηση ασφάλειας, αυτοπεποίθησης
- ανάπτυξη συλλογικής ταυτότητας, δημιουργικότητα, αλληλεγγύη
- απόκτηση γνώσεων

Πλεονεκτήματα γυναικείου συνεταιρισμού 3/3

Τοπικό επίπεδο

- τοπική οικονομική ανάπτυξη
- αξιοποίηση των τοπικών φυσικών πόρων.
- ΠΟΠ επώνυμα τοπικά προϊόντα τοπικής ταυτότητας
- τουριστική ανάπτυξη.
- Στήριξη κοινωνικού ιστού, συγκράτηση του πληθυσμού
- αποφυγή του ανταγωνισμού μικρών ατομικών επιχειρήσεων
- οργάνωση και προβολή μιας ολοκληρωμένης σειράς προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών της περιοχής.

Προβλήματα και αδυναμίες 1/2

- Έλλειψη **υποδομών** (χώρων αποθήκευσης, μηχανολογικού εξοπλισμού)
- Έλλειψη κεφαλαίων, προσδοκία κρατικής υποστήριξης
- προβλήματα στην **τυποποίηση** και τη συσκευασία των προϊόντων
- ελλιπής **ποιοτικός έλεγχος, συνθήκες υγιεινής, ασφάλειας**
- Ανεπαρκής εικόνα του παραγόμενου προϊόντος.
- **συντηρητικές** κοινωνικές αντιλήψεις,
- περιορισμένες δυνατότητες εκμετάλλευσης της **πληροφόρησης** π.χ. για χρηματοδότηση & προγράμματα
- χαμηλούς σχετικά **δείκτες υποστήριξης**, συγκριτικά με τα αστικά κέντρα της χώρας

Προβλήματα και αδυναμίες 2/2

- Τεχνοφοβία, έλλειψη τεχνογνωσίας, χειρισμού ΗΥ
- Αδυναμία σε θέματα μάρκετινγκ, διοίκηση/οργάνωση επιχειρήσεων, προώθησης και διάθεσης προϊόντων
- Προβλήματα καταμερισμού των εργασιών μεταξύ των μελών,
- κακή συνεργασία μεταξύ των μελών
- Προφίλ μέλους,
  - συμμετέχουν άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, κάτοικοι απομακρυσμένων γεωγραφικά περιοχών.

Πρόβλημα διάθεσης των προϊόντων

- Βάση σε μειονεκτικές και απομονωμένες γεωγραφικά περιοχές,
- δυσκολίες πρόσβασης στις αγορές
- μακριά από τις κύριες αγορές των αστικών κέντρων,
- αυξημένο κόστος μεταφοράς των προϊόντων.
- υψηλό κόστος διαφήμισης
- Ανεπαρκές πεπαλαιωμένο τοπικό ενημερωτικό υλικό

Εφαρμογή στρατηγικής προβολής των γυναικείων

- Ποιοτικά, ανταγωνιστικά, πιστοποιημένα και αναγνωρίσιμα προϊόντα
- σύγχρονα έντυπα φυλλάδια,
- Φορείς τοπικής ανάπτυξης
- Τοπικά επιχειρηματικά δίκτυα
- Αξιοποίηση των τοπικών μέσων ενημέρωσης (ραδιοφωνο, Τηλεόραση)
- η συμμετοχή σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς κλαδικές εκθέσεις.

Πρωτοβουλίες στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των γυναικών 1/2

Στοχεύουν και αφορούν:

-στη **διοργάνωση ημερίδων** παρουσίασης καλών πρακτικών για τους γυναικείους αγροτικούς συνεταιρισμούς,

με σκοπό την εσωτερική και οριζόντια δικτύωσή τους και την ενοποιημένη προώθηση των προϊόντων τους εντός και εκτός Ελλάδας

-στην υλοποίηση προγραμμάτων **κατάρτισης**,

με στόχο την προώθηση της απασχόλησης γυναικών στο αγροτικό τομέα, καθώς και στον τομέα της μεταποίησης αγροτοδιατροφικών προϊόντων

Πρωτοβουλίες στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των γυναικών 2/2

-στη διεξαγωγή **δράσεων ευαισθητοποίησης** των γυναικών σε θέματα που αφορούν

την ανάπτυξη των βιολογικών καλλιεργειών,

την προστασία του περιβάλλοντος και

την ενίσχυση της καινοτομίας

-στη μεγαλύτερη **εμπλοκή νέων επιστημόνων γυναικών** στους κρίκους της εφοδιαστικής αλυσίδας, ιδιαίτερα στον αγροτοδιατροφικό τομέα, με σαφή εξαγωγικό προσανατολισμό και

-τη δημιουργία νέων και **ανταγωνιστικών brandnames** στην διεθνή αγορά.

Σύγχρονες μέθοδοι

- **Αξιοποίηση Διαδικτυου**, ηλεκτρονικού εμπορίου και κοινωνικής δικτύωσης
- **Επιμόρφωση των μελών** σε θέματα διοικητικά, τεχνογνωσίας, μάρκετινγκ, αξιοποίησης διαδικτύου για ηλεκτρονικό εμπόριο και ηλεκτρονικό μάρκετινγκ, επιχειρηματικότητα

Πλεονεκτήματα,

- 24/7, κάθε μερα, ολη μερα , παντου (επεκταση target group παγκόσμια)
- μειωμένο κόστος προβολής, προώθησης προιοντων, τιμων, προσφορων, διαδικτυακο μαρκετιγκ, e-marketingκλπ
- δυνατότητα ολοκληρωμένης ψηφιακής συναλλαγής (επιλογή ειδών, αγορά, οικονομική συναλλαγή, e-pay)
- Δημιουργία ψηφιακού πελατολογίου
- Ενημέρωση τάσεων αγοράς καταναλωτών, αποστολή ενημερωτικού υλικού, after sales service, κ.λπ
- εδραίωση ποιοτικών σχέσεων πελατών/συνεταιρισμού.
εμπιστοσύνη, brand name

- Σχεδιασμός ιστοσελίδας συνεταιρισμού
- ολοκληρωμένη επικοινωνία με προμηθευτές, logistics, δίκτυο πελατών και επιχειρήσεων
- Supply chain management, διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας), e-business
- Πληροφορίες τοπικού χαρακτήρα, audiovisual υλικο, web cameras 3D,
- πληροφοριακό ιστορικό συνεταιρισμού και ταυτότητα της επιχείρησης

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι γυναικείοι συνεταιρισμοί
μπορούν να συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη & την
αντιμετώπιση της κρίσης αλλά και να αναδείξουν τον
σημαντικό ρόλο της γυναίκας
στην σύγχρονη πραγματικότητα
κάτω από το πρίσμα μιας σύγχρονης κοινωνικής
επιχειρηματικής πρακτικής στον ψηφιακό κόσμο

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!!